

METODOLOGIA

de determinare a necesităților de formare continuă a judecătorilor

I. Considerații generale

Crearea sistemului care să permită determinarea completă și la timp a necesităților de formare a reprezentanților sectorului justiției reprezintă acțiunea nr.1.3.2 pct.1 din Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011-2016, aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr.6 din 16.02.2012. Această acțiune strategică este îndreptată spre ridicarea profesionalismului și a responsabilității persoanelor implicate în efectuarea justiției, în special – prin elaborarea și aprobarea unei Metodologii de determinare a necesităților de formare.

Perfecționarea profesională continuă a judecătorilor este una din atribuțiile de bază ale Institutului Național al Justiției (în continuare – INJ) și are drept scop formarea de judecători competenți, care să-și exercite atribuțiile independent, imparțial și în numele legii. Pentru atingerea acestui scop, INJ trebuie să devină un furnizor de programe de studiu eficiente, care să asigure dezvoltarea competențelor specifice exercitării funcției de judecător.

Prezenta *Metodologie de determinare a necesităților de formare continuă a judecătorilor* (în continuare – Metodologia) urmărește crearea mecanismului de identificare, evaluare și stabilire a necesităților de formare continuă a judecătorilor, complet și la timp.

Întreaga Metodologie este elaborată pe principiul centrării investigației pe specificul nevoilor beneficiarilor (directi și indirecti). Astfel, procesul de colectare de date are loc în baza unei metodologii care include diferite perspective ale grupului ce urmează a fi investigat, în scopul realizării unui program de formare care să respecte egalitatea de șanse în contextul formării de competențe profesionale.

Scopul metodologiei rezidă în colectarea datelor în vederea realizării unui studiu care să stea la baza elaborării planurilor de formare continuă a judecătorilor, a agendelor și, după caz, a programelor de studiu.

Pentru atingerea scopului reliefat, se impune realizarea **obiectivului general**, care constă în elaborarea unui model al procesului de identificare, evaluare și stabilire a necesităților de formare, orientat pe dezvoltarea competențelor profesionale ale unui judecător.

II. Aspecte relevante de investigație

În vederea elaborării planurilor de formare continuă a judecătorilor, a agendelor și, după caz, a programelor de studiu, se propune prezenta Metodologie, la baza căreia stau concepte strategice naționale și sectoriale, care se regăsesc în:

- ✓ Strategia de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011-2016, aprobată prin Legea nr.231 din 25.11.2011;
- ✓ Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011-2016, aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr.6 din 16.02.2012;
- ✓ Strategia de dezvoltare și consolidare a capacităților instituționale, manageriale și didactico-științifice ale Institutului Național al Justiției în anii 2012-2016, aprobată prin Hotărârea Consiliului INJ nr.7/2 din 25.05.2012;
- ✓ Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei de dezvoltare și consolidare a capacităților instituționale, manageriale și didactico-științifice ale Institutului Național al Justiției pe anii 2012-2016, aprobat prin Hotărârea Consiliului INJ nr.7/2 din 25.05.2012;
- ✓ Alte documente de politici naționale și sectoriale.

Totodată, modalitatea de identificare a metodelor și de elaborare a instrumentelor de determinare a nevoilor specifice este ghidată de următoarele informații, care se axează pe legislația în vigoare:

- INJ realizează formarea candidaților la funcțiile de judecător și procuror, perfecționarea profesională a judecătorilor și procurorilor în funcție, precum și a altor persoane care contribuie la înfăptuirea justiției;
- INJ elaborează proiectele strategiei privind formarea inițială și continuă a judecătorilor și procurorilor, și a altor persoane care contribuie la înfăptuirea justiției, cu aprobarea lor ulterioară de către Consiliul Superior al Magistraturii – pentru judecători și de către Consiliul Superior al Procurorilor – pentru procurori;
- INJ coordonează cu CSM, CSP și MJ, în condițiile legii, un set de aspecte ce țin de formarea inițială a candidaților la funcțiile de judecător și de procuror, formarea continuă a judecătorilor, procurorilor și altor persoane care contribuie la înfăptuirea justiției;
- INJ realizează identificarea necesităților de formare;
- INJ elaborează planurile și programele de studiu;
- INJ organizează activități de formare etc.

III. Metode și instrumente utilizate

Atingerea scopului propus – elaborarea planurilor de formare continuă a judecătorilor, a agendelor și, după caz, a programelor de studiu – depinde în mare măsură de modul în care se instrumentează procesul dat. Din acest motiv, s-a acordat o atenție sporită alegerii celor mai eficiente metode de evaluare care ar ajuta la obținerea informațiilor necesare în vederea realizării scopului și obiectivelor trasate.

Pornind de la faptul că metodele de identificare a necesităților de formare pot fi diferite, dar toate au la bază compararea nivelului de competență profesională manifestat de judecător în procesul activității profesionale cu cel necesar pentru realizarea sarcinilor și atribuțiilor, se recomandă ca în procedura de identificare a necesităților de formare să se aplice următoarele metode de determinare a nevoilor specifice de formare ale candidaților la funcția de judecător:

- interviuri individuale;
- focus-grup;
- chestionarea;
- solicitarea de informații/propuneri;
- analiza de documente/date.

Astfel, prezenta Metodologie integrează atât *metode calitative* de tip *interviuri individuale*, *focus-grup*, cât și *metoda cantitativă* realizată prin *chestionare*.

Pentru aplicarea metodelor stabilite sînt propuse instrumentele de identificare a necesităților de formare.

a. Interviuri individuale

Interviul este structurat pe baza unui set fix de întrebări. Interviul poate să fie și semi-structurat. În acest caz, cei care conduc interviul pot introduce întrebări suplimentare pentru a explora aspecte de interes. O tehnică a interviului este de a invita la povestirea unor incidente, fapte, aspecte din activitatea propriu-zisă. Aceste povestiri pot face referire atât la aspecte pozitive, cât și la aspecte negative. După aceasta, se poate face o apreciere referitoare la ce fel de competențe au fost demonstrate și care nu au fost.

Prezenta metodologie propune interviul semi-structurat, astfel încât, pe baza unui set fix de întrebări, se poartă o discuție de explorare a tuturor aspectelor relevante reliefate. Aspectul calitativ al valorificării opiniilor este unul preponderent, dat fiind că percepția celor interesați nu e altceva decât organizarea informațiilor în domeniu prin prisma nivelului individual de disponibilitate.

Evaluarea prin interviuri individuale trebuie axată pe importanța obținerii informațiilor relevante de la factorii de decizie ai instituțiilor-cheie, în scopul utilizării lor la identificarea nevoilor de formare și a setului de competențe specifice necesare a fi dezvoltate. Astfel, în lista intervievaților se includ persoane cu funcții de conducere de nivel superior, care promovează politicile în domeniu, având puteri decizionale și în formarea continuă a judecătorilor, cum ar fi:

1. Reprezentant, factor de decizie, din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii;
2. Reprezentant, factor de decizie, din cadrul Curții Supreme de Justiție;
3. Reprezentant, factor de decizie, din cadrul Ministerului Justiției.

Având în vedere faptul că lista intervievaților încorporează factori de decizie ai CSM, CSJ și MJ, funcții de conducere interesate în dezvoltarea formării calitative a judecătorilor în cadrul INJ, este elaborat un instrument distinct de evaluare (*Anexele 1a, 1b, 1c*), care poartă caracter orientativ și poate fi ajustat anual, anterior desfășurării interviurilor propriu-zise.

Interviurile vor derula în conformitate cu un grafic prestabilit și adus la cunoștința persoanelor care urmează a fi intervievate. Interviurile trebuie realizate pe baza întrebărilor elaborate, care vor fi puse la dispoziția intervievaților din timp, pentru a se familiariza cu subiectul discuției.

b. Focus-grup

Aspecte de interes raportate la activitatea judecătorilor, dezbateri de idei cu privire la perfecționarea profesională continuă a judecătorilor – forma de organizare, conținutul subiectelor/modulelor, metode de formare, calitatea formării, activitatea formatorilor etc. stau la baza întâlnirii de acest tip.

Focus-grupul reprezintă o discuție structurată de grup la care participă între 6 și 12 persoane, moderată de o persoană bine pregătită. Prin această metodă se pot găsi puncte de vedere comune și un consens sau se pot clarifica perspective individuale diferite.

În calitate de instrument de evaluare se aplică Ghidul de întrebări. Informațiile obținute pentru fiecare focus-grup sunt analizate și centralizate, iar concluziile discuțiilor vor preciza, clarifica, confirma sau infirma anumite necesități de formare din chestionare sau colectate prin alte metode de evaluare a necesităților de formare. Ca și beneficii se pot menționa:

1. Construirea credibilității prin formularea unor întrebări relevante și dirijarea discuției prin ascultare activă și moderare echilibrată;
2. Obținerea implicării persoanelor invitate, precum și asumarea concentrării eforturilor cu INJ.

Pentru identificarea necesităților de formare continuă a judecătorilor, metoda focus-grupului poate fi aplicată formatorilor care participă la realizarea programelor de formare continuă. Ținând cont de componența diversificată și interesele specifice ale membrilor grupului și scopul implicării fiecărui participant într-un mod pozitiv, interviurile de grup focalizat vor fi desfășurate în cadrul unei „mese rotunde”. Discuțiile vor cuprinde o arie amplă de întrebări (*Anexa 2*).

„Masa rotundă” (focus-grupul) va derula în incinta INJ, conform graficului prestabilit și adus la cunoștința participanților. Discuțiile vor fi moderate de către INJ și vor avea drept reper întrebările elaborate și o agendă de discuție. Moderatorul va face o prezentare succintă privitor la subiectele discuțiilor în cadrul „mesei rotunde”. Durata estimată este de 90 de minute.

Interviurile individuale și discuțiile în cadrul focus-grupului vor fi înregistrate audio (la reportofon), cu notarea concomitentă de către unul din consultanții Secției didactico-metodică și cercetări a INJ pe suport de hârtie a ideilor pertinente pentru analiză și concluzii.

Moderatorul interviurilor și al discuțiilor în cadrul focus-grupului trebuie să monitorizeze și să orienteze cursul discuției, dar să nu participe la aceasta. Dacă discuția deviază de la subiect, moderatorul este în drept să ofere sugestii pentru a reveni în aria întrebărilor adresate.

c. Chestionare

Chestionarele sunt folositoare pentru colectarea datelor cantitative. Prezintă avantaj din punctul de vedere al costurilor mici și pot fi distribuite unui număr mare de participanți.

INJ trebuie să utilizeze chestionare pentru identificarea necesităților de formare a judecătorilor din diferite instanțe judecătorești. În acest sens, este elaborat un instrument distinct de evaluare (*Anexa 3*).

d. Solicitare de informații/propuneri

Solicitarea de informații este realizată de către INJ prin transmiterea unor demersuri scrise către CSM, CSJ, MJ, Asociația Judecătorilor, Colegiul de evaluare, Colegiul disciplinar, Inspekția judiciară prin care sînt cerute informații despre subiectele de instruire necesare judecătorilor. Informațiile vor avea caracter general sau, după caz, vor avea un caracter individual (se vor referi la anumiți judecători).

Se consideră drept o prioritate și solicitările exprese ale partenerilor/donatorilor INJ de a organiza seminare cu tematici identificate în urma studiilor/cercetărilor realizate de către aceștia privind necesitățile de instruire a judecătorilor.

La fel, INJ ar putea să afle opinia Consiliului Superior al Procurorilor și cea a Uniunii Avocaților prin intermediul unor informații prezentate de instituțiile sistemului de justiție, care ar obiectiviza rezultatele și, prin urmare, ar aduce o plus valoare procesului de identificare a necesităților de formare continuă a judecătorilor.

Totodată, în scopul asigurării transparenței, INJ poate solicita opinia societății civile, în genere, prin plasarea pe site-ul INJ a unei secțiuni de dezbateri publice la care reprezentanții societății civile să fie invitați să-și exprime opinia asupra domeniilor de interes din perspectiva cetățeanului sau a justițiabilului, care ar trebui să se reflecte în instruirea magistratului.

e. Analiza de documente/date

În scopul determinării necesităților de formare continuă, INJ va selecta și analiza toate documentele strategice naționale de referință, legislația și actele normative relevante, precum și documente europene și internaționale în domeniu, în vederea identificării subiectelor necesare pentru formarea continuă a judecătorilor.

Totodată, INJ va selecta și studia rapoartele, constatările, notele informative, datele și rapoartele statistice, alte surse referitoare la activitatea judecătorilor.

IV. Procedura de administrare a mecanismului de determinare a necesităților de formare continuă a judecătorilor

În vederea organizării și realizării procesului de determinare a necesităților de formare continuă a judecătorilor sunt trasate liniile directoare de bază pentru organizarea optimă a acestuia, a modului de realizare a interviurilor, focus-grupurilor și chestionării, de solicitare a informațiilor, precum și analiza de documente relevante procesului de instruire.

Determinarea necesităților de formare continuă a judecătorilor presupune parcurgerea următoarelor etape:

1. Aplicarea metodelor și instrumentelor de colectare a datelor;
2. Analiza informațiilor colectate și determinarea necesităților de formare;
3. Stabilirea priorităților în cadrul necesităților de formare identificate.

Activitatea de evaluare a necesităților de formare continuă este finalizată cu elaborarea planurilor de formare continuă a judecătorilor, a agendelor și, după caz, a programelor de studiu.

Pentru identificarea necesităților de formare continuă ale judecătorilor la nivel general, INJ urmează să interacționeze cu un șir de subiecți, utilizând anual metodele și instrumentele prezentate mai sus, după cum urmează:

Surse de informații	Metode și tehnici	Mod de administrare	Responsabili	Termen de realizare
<i>Obligatoriu</i>				
Documente strategice naționale, legislația și actele normative relevante, documente europene și internaționale în domeniu	Analiza documentelor	Selectarea și studierea documentelor strategice naționale de referință, legislației și actelor normative relevante, documentelor europene și internaționale în domeniu, în vederea identificării subiectelor necesare pentru formarea continuă a judecătorilor (<i>Listă de subiecte</i>)	Secția didactico – metodică și cercetări	martie
Rapoarte, constatări, note informative, date statistice referitoare la activitatea de îndeplinire a justiției	Analiza datelor	Selectarea și studierea rapoartelor, constatărilor, notelor informative, datelor și rapoartelor statistice, altor surse referitoare la activitatea judecătorilor, în vederea identificării subiectelor relevante (<i>Listă de subiecte</i>)	Secția didactico – metodică și cercetări	martie
Consiliul Superior al Magistraturii	Solicitare de informații prin scrisoare	Solicitare de informații referitoare la necesitățile de formare ale judecătorilor (<i>Listă de subiecte</i>)	Secția didactico – metodică și cercetări	martie
Curtea Supremă de Justiție	Solicitare de informații prin scrisoare	Solicitare de informații referitoare la necesitățile de formare ale judecătorilor (<i>Listă de subiecte</i>)	Secția didactico – metodică și cercetări	martie
Ministerul	Solicitare de	Solicitare de informații	Secția	martie

Justiției	informații prin scrisoare	referitoare la necesitățile de formare ale judecătorilor (<i>Listă de subiecte</i>)	didactico – metodică și cercetări	
Asociația Judecătorilor	Solicitare de informații prin scrisoare	Solicitare de informații referitoare la necesitățile de formare ale judecătorilor (<i>Listă de subiecte</i>)	Secția didactico – metodică și cercetări	martie
Colegiul de evaluare, CSM	Solicitare de informații prin scrisoare	Solicitare de informații referitoare la necesitățile individuale de formare ale judecătorilor, constatate în urma evaluării performanței (<i>Tabel cu lista judecătorilor și a tematicilor în care urmează a fi formați</i>)	Secția didactico – metodică și cercetări	martie
Colegiul disciplinar, CSM	Solicitare de informații prin scrisoare	Solicitare de informații referitoare la necesitățile individuale de formare ale judecătorilor, constatate în urma proceselor disciplinare (<i>Tabel cu lista judecătorilor și a tematicilor în care urmează a fi formați</i>)	Secția didactico – metodică și cercetări	martie
Inspecția judiciară, CSM	Solicitare de informații prin scrisoare	Solicitare de informații referitoare la necesitățile individuale de formare ale judecătorilor, constatate în urma examinării petițiilor (<i>Tabel cu lista</i>	Secția didactico – metodică și cercetări	martie

		<i> judecătorilor și a tematicilor în care urmează a fi formați)</i>		
Partenerii/ Donatorii INJ	Solicitare de propuneri prin scrisoare	Solicitare de informații referitoare la necesitățile de formare ale judecătorilor (<i>Listă de subiecte</i>)	Secția didactico – metodică și cercetări	martie
Consiliul Superior al Procurorilor	Solicitare de propuneri prin scrisoare	Solicitare de propuneri referitoare la necesitățile de formare ale judecătorilor (<i>Listă de subiecte</i>)	Secția didactico – metodică și cercetări	martie
Uniunea Avocaților	Solicitare de propuneri prin scrisoare	Solicitare de propuneri referitoare la necesitățile de formare ale judecătorilor (<i>Listă de subiecte</i>)	Secția didactico – metodică și cercetări	martie
Societatea civilă	Exprimare de opinie	Dezbateri publice pe site-ul INJ	Secția didactico – metodică și cercetări și Secția E-transformare	martie
Judecătorii din diferite instanțe judecătorești	Chestionare	Administrarea de chestionare electronice (<i>Anexa 3</i>).	Secția didactico – metodică și cercetări și Secția E-transformare	aprilie-mai
Formatorii care participă la realizarea programelor de formare continuă	Focus-grup	Organizarea unui focus-grup pentru identificarea subiectelor relevante, conform ghidului de întrebări (<i>Anexa 2</i>)	Secția didactico – metodică și cercetări	mai
Consiliul Superior al Magistraturii	Interviuri individuale	Organizarea unui interviu pentru identificarea	Secția didactico – metodică și	iunie

		subiectelor relevante, conform listei orientative a întrebărilor (<i>Anexa 1a</i>)	cercetări	
Curtea Supremă de Justiție	Interviuri individuale	Organizarea unui interviu pentru identificarea subiectelor relevante, conform listei orientative a întrebărilor (<i>Anexa 1b</i>)	Secția didactico – metodică și cercetări	iunie
Ministerul Justiției	Interviuri individuale	Organizarea unui interviu pentru identificarea subiectelor relevante, conform listei orientative a întrebărilor (<i>Anexa 1c</i>)	Secția didactico – metodică și cercetări	iunie

Rezultatele analizei documentelor/datelor, informațiilor/propunerilor, interviurilor individuale, focus-grupurilor și chestionării vor avea drept finalitate elaborarea unui **Raport de determinare a necesităților de formare continuă a judecătorilor**, care va avea o valoare instrumentală esențială pentru elaborarea planurilor de formare continuă a judecătorilor, a agendelor și, după caz, a programelor de studiu, inclusiv la selectarea formatorilor care vor realiza programele de formare continuă a judecătorilor.

Raportul va cuprinde:

1. Descrierea succintă a competențelor judecătorilor în stadiul actual;
2. Necesitățile de formare continuă ale judecătorilor;
3. Descrierea oportunităților de intervenție pentru acoperirea acestor necesități, oferirea recomandărilor pentru domeniul concret de formare și a setului de competențe specifice necesare a fi dezvoltate;
4. O listă a recomandărilor concrete pentru acoperirea necesităților de formare, care să corespundă competențelor ce urmează a fi formate/dezvoltate.

Astfel, în baza Raportului, INJ va elabora proiectul planului de studiu, care va fi transmis spre coordonare instituțiilor cu rol de factori de decizie, cu ulterioara aprobare de către Consiliul INJ, cel târziu pînă la 1 septembrie.

La elaborarea agendelor, după caz, și a programelor de studiu, precum și la realizarea activităților de formare continuă, formatorii vor ține cont de informațiile cuprinse în Raport.

V. ANEXE

Anexa nr.1a

INTERVIU

pentru factorii de decizie ai Consiliului Superior al Magistraturii

1. Din analiza rezultatelor activității CSM, care ar fi competențele unui judecător?
2. În această ordine de idei, care subiecte sunt cele mai recomandate corpului de judecători pentru asigurarea unei competențe profesionale optime?
3. Cum considerați, care sunt punctele forte și punctele slabe ale activității judecătorilor? Motivați.
4. Care subiecte le considerați prioritare pentru formarea continuă a tuturor judecătorilor?
5. Care subiecte le considerați prioritare pentru formarea continuă a anumitor grupuri de judecători? Care sunt grupurile țintă din cadrul corpului de judecători pentru urmarea acestor formări?
6. Care sunt așteptările Dvs., ca reprezentant al CSM, în ceea ce privește rezultatele formării continue a judecătorilor?
7. Cum vedeți contribuția CSM la desfășurarea formărilor sugerate?

Anexa nr.1b

INTERVIU

pentru factorii de decizie ai Curții Supreme de Justiție

1. Din analiza rezultatelor generalizării practicii judecătorești și activității desfășurate, care ar fi competențele unui judecător?
2. În această ordine de idei, care subiecte sunt cele mai recomandate corpului de judecători pentru asigurarea unei competențe profesionale optime?
3. Cum considerați, care sunt punctele forte și punctele slabe ale activității judecătorilor? Motivați.
4. Care subiecte le considerați prioritare pentru formarea continuă a tuturor judecătorilor?
5. Care subiecte le considerați prioritare pentru formarea continuă a anumitor grupuri de judecători? Care sunt grupurile țintă din cadrul corpului de judecători pentru urmarea acestor formări?

6. Care sunt așteptările Dvs., ca reprezentant al CSJ, în ceea ce privește rezultatele formării continue a judecătorilor?
7. Cum vedeți contribuția CSJ la desfășurarea formărilor sugerate?

Anexa nr.1c

INTERVIU **pentru factorii de decizie ai Ministerului Justiției**

1. Din analiza rezultatelor activității MJ, care ar fi competențele unui judecător?
2. În această ordine de idei, care subiecte sunt cele mai recomandate corpului de judecători pentru asigurarea unei competențe profesionale optime?
3. Care sunt subiectele pentru formarea continuă a judecătorilor potrivit documentelor politice naționale și sectoriale?
4. Cum considerați, care sunt punctele forte și punctele slabe ale activității judecătorilor? Motivați.
5. Care subiecte le considerați prioritare pentru formarea continuă a tuturor judecătorilor?
6. Care subiecte le considerați prioritare pentru formarea continuă a anumitor grupuri de judecători? Care sunt grupurile țintă din cadrul corpului de judecători pentru urmarea acestor formări?
7. Care sunt așteptările Dvs., ca reprezentant al MJ, în ceea ce privește rezultatele formării continue a judecătorilor?
8. Cum vedeți contribuția MJ la desfășurarea formărilor sugerate?

Anexa nr.2

FOCUS-GRUP **(întrebări adresate formatorilor)**

1. Care ar fi trăsăturile caracteristice judecătorului?
2. Cum considerați, care sunt punctele forte și punctele slabe ale activității judecătorilor? Motivați.
3. Considerați că programele de formare în cadrul Institutului asigură o pregătire suficientă pentru exercitarea funcției de judecător?
4. Aveți recomandări specifice pentru completarea/îmbunătățirea programelor actuale de formare a judecătorilor? Enumerați-le.
5. Ce recomandări aveți pentru îmbunătățirea/dotarea sălilor de studii?

CHESTIONAR

Obiectivul: **determinarea necesităților de formare continuă a judecătorilor în cadrul INJ.**

Scopul: **elaborarea planului de formare continuă.**

Perioada de chestionare: **aprilie-mai.**

1. Numele, prenumele

Casetă pentru indicare

2. Instanța de judecată

Casetă pentru indicare

3. Numărul de telefon

Casetă pentru indicare

4. Adresa electronică

Casetă pentru indicare

5. Selectați prin bifare subiectele în care doriți să fiți formați continuu

Nr. d/o	Tematici de formare	Opțiunea
1.	<i>Denumirile tematicilor</i>	☐

6. Propuneți alte subiecte de interes care nu se conțin în listă

Casetă pentru indicare

Vă mulțumim pentru participare.